

πλέον ανεπτυγμένος· και ἐν τοσούτῳ παρὰ τοῖς ἐντόμοις αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένα, καὶ ἀνθέλωμεν ἀκριβέστερον νὰ συγκρίνωμεν τοὺς ἰχθύς μὲ τὰ ἀμφίβια τότε τὰ τελευταῖα ὑπερβαίνουνσι πολὺ τούτων εἰς πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐγκεφάλου οἱ πλησιέστεροι τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι οἱ πίθηκες, καὶ ἐν τοσούτῳ καὶ ὁ ἐλέφας καὶ ὁ σκύλος καὶ ὁ ἵππος δὲν εἶναι κατώτεροι τοῦ πίθηκος ὡς πρὸς τὰς ψυχικὰς δυνάμεις. Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ δελφίνου εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων μεταξὺ τῶν ζῶων, καὶ ἐν τοσούτῳ ὁποῖα σύγκρισις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κάστορος ὡς πρὸς τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας! Ἐλθωμεν καὶ εἰς πλησιέστερας συγκρίσεις· μεταξὺ τῶν παχυδέρμων ἐλέφαντος καὶ χοίρου ἡ ἀνατομικὴ κατασκευὴ τοῦ ἐγκεφάλου μόλις σμικροτάτην παρουσιάζει τὴν διαφορὰν, καὶ ἐν τοσούτῳ ὁποῖα κολοσσαία διαφορὰ τῶν ψυχικῶν ἐνεργειῶν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ζῶων! Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων ἐξάγεται σαφῶς πόσον ἐσφαλμένη εἶναι ἡ παράλληλος, ἣν οἱ ὕλισται ἄγρουσι.

Τὸ βέβαιον δ' εἶναι ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνδρός εἶναι κατὰ μέσον ὄρον μεγαλειότερος τοῦ τῶν γυναικῶν, καὶ ὅτι οἱ ἔξοχοι τὸν νοῦν ἔχουσι καὶ πλειοτέρους γύρους καὶ ἐγκέφαλον μεγαλειότερον· ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Κυβιέρου ἐξύγισεν 75 οὐγγίας 4 δραχμάς καὶ 36 κόκκους = δράμια 626· ὁ δὲ ἐγκέφαλος τοῦ Δυπιτρίνου 74 οὐγγίας ἤτοι δράμια 616. Εἰς τὰ ζῶα δὲν εὐρέθη οὐδέποτε τόσον βάρους· ὁ Haller καὶ ὁ Ρουδόλφος εἰς πολυπληθῆ πειράματα εὗρον ὡς ἀνώτατον ὄρον 4—5 φούντις τὸν ἐγκέφαλον τῶν ζῶων· μόνον ὁ ἐγκέφαλος τοῦ δελφίνου φέρει βάρους 6—9 φούντις, ἀλλὰ τὰ πτηνὰ καὶ τοὶ ἔχοντα τὸν ἐλαφρότερον ἐγκέφαλον παραρσιάζουσι ἐν τοσούτῳ ἀνεπτυγμένους τὰς ψυχικὰς δυνάμεις.

Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου ἀπαρτίζει τὸ 1]35—1]60 τοῦ ὅλου σώματος, ἐνῶ εἰς τοὺς πίθηκας μόλις τὸ 1]28—1]22, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναλογία ταύτην αἱ παρατηρήσεις τοῦ Κυβιέρου ἀπέδειξαν λελανθησμένην.

Ἀφοῦ ὁ ἐγκέφαλος ἀναντιρρήτως καθίσταται ἡ ἔδρα τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἐξ ἀνάγκης ἡ ὄργανωσις τοῦ ἐγκεφάλου πρέπει νὰ ἐξασχῆ τὴν μεγαλειότεραν ἐπιβρόηον, καὶ ἀληθῶς οὐδὲν ὄργανον ἔχει ποικιλωτέραν αὐτοῦ καὶ ἐντελεστέραν κατασκευὴν.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ ἐγκέφαλος εἶναι τὸ μοναδικὸν ὄργανον τῆς λογικότητος, ὅτι δι' ἱκανοῦς

λόγους πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ μέγας ἐγκέφαλος εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἔδρα τῆς συνειδήσεως, τῆς θελήσεως, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν πνευματικῶν ἐνεργειῶν, καὶ ὅτι αἱ μὲν λευκαὶ ἴνες ὑπηρετοῦσι λίαν πιθανῶς εἰς ἔνωσιν τῶν διαφόρων μερῶν τῆς φαιᾶς οὐσίας, εἶναι δηλ. συνδετικὸς ἰσθός· αὐταὶ δ' εἰσιν ἀναίσθητοι, καὶ ὅτι ἡ ἰδιότης τῶν συναθροίσεων τοῦ λόγου κεῖται· εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ μεγάλου ἐγκεφάλου, ὅτι οἱ ἐκτεροειδεῖς γύροι ἀνζυμφιλέκτως ἐξασκοῦσι μεγίστην ἐπιβρόηον ὡς πρὸς τὴν ἐγκεφαλικὴν ἐνέργειαν, διότι ἡ φαιὰ οὐσία ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν γύρων αὐτῶν πολλαπλασιάζεται· ἐλέγηθη δὲ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ φαιὰ οὐσία εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ ἐγκεφάλου στοιχεῖον, ἀλλ' ἡ κατ' ἐπιφάνειαν φαιὰ οὐσία ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἔνδον καὶ ἐσωτερικὴ ἐξυπηρετεῖ μόνον αἰσθήσεις, καὶ πρὸς τοῦτο συμμαχεῖ ἡμῖν ἡ συγκριτικὴ ἀνατομία. Διὸ εἰς ὅλα τὰ κατώτερα θηλαστικὰ ζῶα, ἡ δὲν ὑπάρχουσι γύροι ἢ ἀν ὑπάρχωσιν εἰσὶ μικροὶ, μόνον δὲ οἱ πίθηκες ἔχουσι ἐντελεστέρους.

Ἀλλὰ ποία ἡ ἐνδόμυχος ἐργασία τοῦ ὄργανου τούτου εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἢ ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων ἠθικῶν πράξεων; τοῦτο εἶναι ἄγνωστον· εἰς μάτην δὲ ἐφιλοσόφησεν Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων, Ἀδὰ καὶ Κονδιλιάκ, Δεστοῦτος, Τρασὺ καὶ Μονταίγνος, Λεϊβνίτιος, Κάντιος, Φίχτιος, Σχελίγγιος καὶ Ἐγγελοῦ· διότι, ὡς ὀρθῶς λέγει ἡ Κυρία Στάελ, τὸ αἰνίγμα καὶ μυστήριον τοῦ ἐγὼ καταβιβρώσκει ὡς σφιγξ τὰ μυρία ὄσα συστήματα ἄτινα καυχῶνται ὅτι ἀνεκάλυψαν τὸ στυμνόμενον τῆς λέξεως, καθότι ἡ μεταφυσικὴ εἶναι ὠκεανὸς ἄνευ ὀρίων.

Ἀόσις τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ αἰνιγμάτων.

1. Ἀλέκτωρ. 2. Τὸ γράμμα τοῦ ἀλφασθήτου Η

ΑΙΝΙΓΜΑ Γ'.

Στὸν μεγάλον μὲ εὐρίσκεις
Καὶ εἰς τὸν μικρὸν ἐπίσης
Καὶ ἡ γραῖα Μαῖα μ' ἔχει
Πάντος' ἐπὶ κεφαλῆς της·
Ἐνῶ δ' εἶμαι τόσον μέγα
Ὅσα' οὐδ' εἰς τὸ πᾶν χωρῶ,
Εἰς τοῦ μύμμηκος τὸ σῶμα
Τρισευκόλως εἰσχωρῶ.

Παραφάσματα. — Εἰς τὸν ἕκτον στίχον τοῦ ἐν τῷ Α' φυλλαδίῳ Β' αἰνίγματος ἀνάγνωθι κητῶν ἀντὶ νυκτῶν. Κατὰ λάθος ἐτέθη ἐν τέλει τοῦ διηγήματος "ἡ μικρὰ Λουίζα", ἡ ὑπογραφή τοῦ διορθώσαντος συντάκτου κ. Ν. Πασχάλιδῃ ἀντὶ τῆς λέξεως "ἀκόλουθε".